

**MOŠUPATSELA WA TSHEDIMOŠO WA
LEBAKANYANA
2011-2012**

E phatlaladitšwe go ya ka Hlatlošo ya Phihlelelo ya Tshedimošo Molao 2 wa 2000

SAQA: MOŠUPATSELA WA TSHEDIMOŠO WA LEBAKANYANA

Lenaneo la Diteng

A. Mešomo le sebopego sa Taolo ya Mangwalo a thuto ya ka Afrika Borwa (SAQA) [Karolo 14(1)(a)].....	3
I. Mešomo ya SAQA, go ya ka Molao 67 wa NQF wa 2008	3
II. Sebopego sa SAQA	5
B. Dintlha tša kgokagano [Karolo 14(1)(b)].....	6
C. Tlhahli ya karolo ya 10 [Karolo 14(1)(c)].....	6
D. Phihlelelo go direkoto tšeo di swerwego ke SAQA [Karolo 14(1)(d)].....	7
I. Dikutollo tša ka bonako [Karolo 14(1)(e)]	7
II. Direkoto tšeo di ka kgopelwago [Dikarolo 14(1)(d)].....	8
III. Tshepedišo ya kgopelo	9
E. Ditirelo tšeo di lego gona le ka fao di ka fihlelelwago.....	10
F. Peakanyetšo ye e dumelelago kamego ya setšhaba ka go tlhamo ya melao le go diragatša maatla ao se a filwego [Karolo 14(1)(g)].....	11
G. Diphekolo tšeo di lego gona ge dithušo tša Molao wa Kgodišo ya Phihlelelo go Tshedimošo o sa latelwa [Karolo 14(1)(h)]	11

SAQA: MOŠUPATSELA WA TSHEDIMOŠO WA LEBAKANYANA

A. Mešomo le sebopego sa Taolo ya Mangwalo a thuto ya ka Afrika Borwa (SAQA) [Karolo 14(1)(a)]

I. Mešomo ya SAQA, go ya ka Molao 67 wa NQF wa 2008

Go re SAQA e tšwetše pele ditebo tša NQF, e swanetše go:

- (a) (i) phethagatša mešomo ya yona go ya ka Molao wo; le
- (ii) lekola tshenyotisong ya NQF le go kgonthiša phihlelelo ya ditebo tša yona;
- (b) eletša Tona ya Thutogodimo leKatiso ka ga merero ya NQF go ya ka Molao wo;
- (c) dumelelana le melao theo ye e akantšwego ka Tona go ya ka karolo 8(2)(b);
- (d) šetša ditlhahli tša Tona tšeo di akantšwego ka go karolo 8(2)(c);
- (e) lekola tshenyotirišong ya NQF mabapi le motlhako wa tshenyotirišong wo o beakantšwego ke SAQA morago ga go rerišana le diQC;
- (f) (i) hlabolla mokgwa wa tirišano go hlahla dikamano tša SAQA le diQC, morago ga go rerišana le diQC le go šetša dilo tšeo SAQA e di akantšego ka go karolo 11 le melawana ye e akantšwego ka go karolo 33; le
- (ii) rarolla diphapano malebana le diQC;
- (g) mabapi dikgato le magato—
- (i) hlabolla diteng tša dihlaloši tša magato tša digato le lengwe le le lengwe la NQF le go fihlelela kwano ka diteng le diQC;
- (ii) phatlalatša dihlaloši tša digato tše go kwanwego ka tšona ka go Kuranta ya Mmušo; le
- (iii) kgonthiša gore di dula di le tša gabjale ebile di lebane;
- (h) mabapi le mangwalo a thuto—
- (i) hlabolla le go tsenya melao le dilekanyo tirišong, morago ga go rerišana le diQC, bakeng sa go hlabolla, go ngwadiša le go phatlalatša mangwalo a thuto le mangwalo a thuto ao e sego a kgonthe, ao a swanetšego go akaretša dinyakwa tše di latelago:
- (aa) Motlhako wa tlase wo o lebanego o swanetše go hlathwa go sengwalwa sefe goba sefe seo se sepelelanago le boingwadišo le phatlalatšo ya mangwalo a thuto goba mangwalo a thuto ao e sego a kgonthe; le
- (bb) motlhako o mongwe le o mongwe o swanetše go ba le tsela ya go thea maina ye e fapanego go mehuta ya yona ya mangwalo a thuto yeo e lebanego le motlhako wa tlase

wo o nepagetšego gape ae e lego ya ka mehla go ditlwaedi tša boditšhabatšhaba;

(ii) ngwadiša mangwalo a thuto goba mangwalo a thuto ao e sego a kgonthe ao a digelwago ke QC ge a kgotsofatša dilekanyo tše di lebanego;

(iii) hlabolla pholisi le dilekanyo, morago ga go rerišana le diQC, sebakeng sa tekolo, temogo ya go ithuta pele le go kgoboketša meputso le tšhutišo;

(i) maelana le mekgatlo ya profešenale—

(i) hlabolla le go tsenya melao le dilekanyo tirišong sebakeng sa go lemoga mekgatlo wa profešenale le go ngwadiša maemo a profešene go mabaka a Molao wo, morago ga go rerišana le mekgatlo ya bašomi ba ditsebi ya semolao le yeo e sego ya semolao ka go mafapha a mošomo le diQC; le

(ii) lemoga mekgatlo wa profešene le go ngwadiša maemo a profešene ge dilekanyo tše di akantšwego ka go temana ya tlase ya (i) di fihleletšwe;

(j) mabapi le dikamano tša boditšhabatšhaba—

(i) dirišana le basemphato ba boditšhabatšhaba ka ga merero ka moka ya dikgahlegelo tše di tiilego malebana le metlhako ya mangwalo a thuto; le

(ii) tsebiša diQC le dihlopha tše dingwe tše di nago le kgahlego ka ga ditlwaedi tša boditšhabatšhaba ka go tihabollo le taolo ya metlhako ya mangwalo a thuto;

(k) mabapi le dinyakišišo—

(i) dira goba go laola dinyakišišo ditaba tše bohlokwa ka ga tihabollo le tsenyotirišong ya NQF, go akaretšwa le dithuto tša sehla tša khuetšo ya NQF go thuto ya Afrika Borwa, tlhahlo le tša mešomo; le

(ii) go phatlalatša dikutollo tša dinyakišišo tše di laeditšwego ka go temana ya tlase ya

(i)

(l) mabapi le direktoto tša thuto le tlhahlo, go lota tshedimošo ya direloto tša bosetšhaba tša baithuti yeo e nago le direktistara tša mangwalo a thuto a bosetšhaba, mangwalo a thuto ao e tseo a dinako ka moka, dipelo tša moithuti, mekgatlo ye e lemogwago ya profešene, maemo a profešene le tshedimošo ye e amanago le tše;

(m) mabapi le mangwalo a thuto e šele, go aba tekolo le tirelo ya keletšo ya ka mehla go Molao wo; le

(n) mabapi le merero ye mengwe—

(i) go tsebiša setšhaba ka ga NQF;

(ii) go phetha mošomo ofe goba ofe wo o nyakwago ke Molao wo; le

(iii) go phetha mošomo ofe goba ofe wo o akantšwego ke Tona ya Molao wo.

(2) SAQA e swanetše go fa Tona pegu ya ngwaga ka ngwaga yeo e akaretšago dingwalwa tša matlotlo le dipego tša tlhakišo ya matlotlo letšatšing leo, goba pele ga la 30 June ngwageng o mongwe le o mongwe.

II. Sebopego sa SAQA

Taolo ya Mangwalo a thuto ya Afrika Borwa ke eng?

Taolo ya Mangwalo a thuto ya Afrika Borwa (SAQA) ke boahlodi – ke gore sehlolongwa seo se filwego boikemo bja semolao ka molao. Boto ya Taolo ya Mangwalo a thuto ya Afrika Borwa ke mokgatlo wa maloko a 22 ao a thešwego ke Tona ya Thutogodimo leKatiso. Maloko a hlaotšwe ke batšeakarolo ba bosetšhaba bao ba hlathilwego ka go thuto le tlhahlo.

Tema ye e kgathwago ke SAQA ke go:

- tšwetša ditebo tša NQF pele;
- lekola tlhabollo tšelopele ya tlhabollo ya NQF; le
- Gokopanya metlhako ya tlase.

SAQA e na le dineelo tše di latelago: boingwadišo bja mangwalo a thuto le mangwalo a thuto ao e sego a dinako ka moka; temogo ya mekgatlo ya profešene; tirišano le basemphato ba boditšhabatšhaba go merero ka moka ya dikgahlego tše di tiilego mabapi le NQF; dira goba go laola dinyakišišo ditaba tše bohlokwa ka ga tlhabollo le tsenyotirišong ya NQF; go lota tshedimošo ya direkoto tša bosetšhaba tša baithuti yeo e nago le diretšistara tša mangwalo a thuto a bosetšhaba, mangwalo a thuto ao e sego a dinako ka moka, dipelo tša moithuti, mekgatlo ye e lemogwago ya profešene, maemo a profešene le tshedimošo ye e amanago le tše; le go aba tekolo le tirelo ya keletšo ya mangwalo a thuto a šele, le go fana ka tlhahlo ya mošomo go setšhaba.

B. Dintlha tša kgokagano [Karolo 14(1)(b)]

Mohlankedi wa Tshedimošo yo a lego SAQA ke Mohlanka phethiši gomme Bathušabahlankedi ba Tshedimošo ke:

Molaodi: Ditirelo tša Maano

Molaodi: Ditirelo tša Tshedimošo

Molaodimogolo: Tshedimošo ya Direkoto tša Baithuti ba Bosetšhaba

Atrese ya Bodulo: Moago wa SAQA wo peleng o bego o tsebja ka la Hatfield Forum West

1067 Mmila wa Arcardia

Hatfield

0083

Atrese ya Poso: Postnet Suite 248

Private Bag X06

WATERKLOOF

0145

Mogala: (011) 877 3750

Feks: (011) 403 0668

Atrese ya e-meile: saqainfo@saqa.co.za

Websaete: <http://www.saqa.org.za>

C. Tlhahli ya karolo ya 10 [Karolo 14(1)(c)]

Tlhahli e tla ba gona go tšwa go Komišene ya Ditokelo tša Botho ya Afrika Borwa (SAHRC) e sego ka morago ga Phato 2003. Hle lebiša dipotšišo dife goba dife go:

Komišene ya Ditokelo tša Botho ya Afrika Borwa:

Yuniti ya PAIA

Lefapha la Dinyakišišo le go lota direkoto

Atrese ya Poso: Private Bag 2700

Houghton

2041

Mogala: (011) 877 3750

Feks: (011) 403 0668

Websaete: www.sahrc.org.za

E-meile: PAIA@sahrc.org.za

D. Pihlelelo go direkoto tšeo di swerwego ke SAQA [Karolo 14(1)(d)]

I. Dikutollo tša ka bonako [Karolo 14(1)(e)]

Maloko a setšhaba a ka fihlelela direkoto tšeo di filwego ka tlase ntle le go tlatša foromo ya kgopelo ya tshedimošo ye e gatišitšwego ka go Kuranta ya Mmušo [Govt. Tsebišo R187- 15 February 2002] (Foromo A).

Elelwa gore diphatlatšo tše dingwe tša SAQA di a rekišwa go kgoboketša ditshenyagalelo tša tšweletšo gomme bakgopedi ba tla tsebišwa ka ga ditshanyagalelo, ge go hlokagala, ge ba ka di kgopela.

Go kgahlanong le molao gore mokgopedi a rekiše materiale wa SAQA go itirela letseno. Ge materiale o gatišwa goba go tsopolwa se sengwe go tšwa go wona, SAQA e swanetše go tšweletšwa bjalo ka mothopo wo tshedimošo e tšerwego go yona.

Hlogo ya taba: Diphatlatšo ka kakaretšo

Magoro:

- Peomolao
- Dipego tša ngwaga ka ngwaga
- Ditsebišo tša SAQA
- Mangwalo a ka mehla
- Dipukwana tša tshedimošo
- Dipampiri tše di badilwego diwekšopong/dikhonferenseng, bj.bj.

Hlogo ya Taba: Ngwadišo le Kgopolo

Magoro:

- Melawana
- Mekgwatshepetšo le ditokumente tša mošupatsela
- Ditokumente tša pholisi
- Ditsebišo tša Kuranta ya Mmušo
- Dithuto tše di ngwadišitšwego le maemo a yuniti
- Tsebišo ya Kuranta ya Mmušo

Hlogo ya taba: Go hloma Maemokelo le Tlhabollo

Magoro:

- Melawana
- Dingwalwa tša dilekanyo le ditlhahli
- Dingwalwa tša melao theoi
- Ditsebišo tša Kuranta ya Mmušo
- Mangwalo a thuto a a ngwadištšwego le yuniti ya maemokelo

Hlogo ya taba: Kgonthišo ya Boleng le Tlhabollo

Magoro:

- Melawana
- Dingwalwa tša dilekanyo le ditlhahli
- Dingwalwa tša moloatheo
- Ditsebišo tša Kuranta ya Mmušo

Hlogo ya taba: Dintlha ka ga Direkoto tša Baithuti tša Bosetšhaba (NLRD)

Magoro:

- Maina a maloko a Boto ya SAQA
- DiETQA tše di dumelegilego le maina a balaodi ba tšona
- Baabi ba ba dumelegilego ba Thuto le Tlhahlo
- Mangwalo a thuto a a ngwadištšwego le yuniti ya maemokelo

Hlogo: Ngwadišo le Kgopolo

Magoro:

- Dipego tše di phatlaladitšwego
- Mekgwatshepetšo le ditokumente tša mošupatsela
- Ditokumente tša pholisi

II. Direkoto tšeo di ka kgopelwago [Dikarolo 14(1)(d)]

Tihalošo ya dihlogo tša taba le magoro a direkoto tšeo di swerwego ke SAQA tšeo di ka kgopelwago go ya ka kgaolo 4, karolo 34 (1) ya *Molao wa Kgodišo ya Pihhlelelo ya Tshedimošo 2000*.

Hlogo ya taba: Go hloma Maemokelo le Tlhabollo

Magoro:

- Dipego tšeo di phatlaladitšwego

Hlogo ya taba: Kgonthišo ya Boleng le Tlhabollo

Magoro:

- Dipego tšeo di phatlaladitšwego

Hlogo ya taba: Merero ya Bašomi

Magoro:

- Melao theo le tshepedišo ya Merero ya Bašomi
- Direkoto tša Mošomo

Hlogo ya taba: Matlotlo le Tshepedišo

Magoro:

- Melao le tshepedišo
- Direkoto tša matlotlo le dipego

Hlogo ya taba: Dintlha ka ga Direkoto tša Baithuti tša Bosetšhaba (NLRD)

Magoro:

- Direkoto tša baithuti
- Ditaetšo tša sehlopha sa thoto ya NLRD
- Mmotlolo wa NLRD wa tshedimošo

Hlogo ya taba: Taolo

Magoro:

- Diphetho
- Direkoto tše di phatlaladitšwego
- Melao ya tshepedišo

Hlogo: Tlhako ya Dithuto tša Bosetšhaba (NQF)/ Tirelo ya Keletšo ya Mošomo (CAS)

Magoro:

- Dipego tše di phatlaladitšwego
- Diphatlalatšo le dipego tša mošupatsela wa mošomo

Hlogo ya taba: Boto ya SAQA

Diphetho

- Direkoto tše di phatlaladitšwego
- Melao ya tshepedišo

III. Tshepedišo ya kgopelo

Mokgopedi goba modiradikgopelo o tla fiwa phihlelelo go direkoto tša SAQA ge eba:

- Mokgopedi o kgotsofatša dinyakwa ka moka tša tshepediš tše di lego ka go Molao wa go amana le kgopelo ya phihlelelo go direkoto; le ge
- Phihlelelo go direkoto di sa ganetšwe ka mabaka ao a filwego ka go *Molao wa Kgodišo ya Phihlelelo go Tshedimošo, No. 2 wa 2000*.

Sebopego sa kgopelo:

- Mokgopedi o swanetše go diriša foromo ye e gatištšwego ka go Kuranta ya Mmušo [Govt. Tsebišo R187- 15 Feberware 2002] (Foromo ya A).
- Mokgopedi o swanetše go laetša ge eba kgopelo ke ya khophi ya rekoto goba ge eba o nyaka go tla go lebelela (di)rekoto dikantorong tša SAQA. Ka tlhatlolano, ge eba rekoto ga se sengwalwa, e ka bonwa ka go foromo ya kgopelo, moo go kgonegago [s 29(2)].
- Ga eba motho o kgopela phihlelelo ka sebopego se se rilego gona o swanetše go hwetša phihlelelo ka tsela yeo a kgopetšego ka gona, ntle le ge e le gore go dira bjalo go ka thulana le tshepedišo ya SAQA, goba gwa senya rekoto, goba e le tlolo ya molao wa tokelo ya ngwalollo ye e sego ya SAQA. Ga eba ga go kgonege gore phihlelelo e fiwe ka sebopego seo se nyakegago, eupsa go na le tsela ye nngwe ye e ka dirišwago, gona tefelo e swanetše go balelwa go ya ka tsela yeo mokgopedi a kgopetšego ka gona peleng [s 29(3) le (4)].
- Ge eba, go tlaleletša phetolo ye e ngwaletšwego kgopelo ya rekoto, mokgopedi o sa nyaka go tsebišwa ka ga sephetho ka tsela efe goba efe, mohlala. ka mogala, se se swanetše go laetšwa [s 18(2)(e)].
- Ge eba mokgopedi o kgopela tshedimošo legatong la yo mongwe, tsela yeo kgopelo e yago go dirwa ka yona e swanetše go laetšwa [s 18(2)(f)].
- Ge eba mokgopedi o palelwa ke go bala le go ngwala, goba ga se a itekanela mmeleng, gona a ka dira kgopelo ya rekoto ya molomo. Mohlankedi wa tshedimošo gona o swanetše go tlatša foromo legatong la mokgopedi yo bjalo gomme a mo fe khophi.[s

18(3)].

Mehuta ye mebedi ya ditefelo e swanetše go lefša go ya ka Molao wa Kgodišo ya Pihlelelo ya Tshedimošo, tšeo e lego ditefelo tša kgopelo le pihlelelo 22:

Mokgopedi yo a nyakago pihlelelo go direkoto tšeo di swerego tshedimošo ka ga motho yo mongwe, ga a swanela go lefelela kgopelo yeo. Bakgopedi bohle ka moka, bao ba sa itirelego dikgopelo, ba swanetše go lefa tefelo ye e nyakegago ya kgopelo:

- Mohlankedi wa tshedimošo o swanetše go tsebiša mokgopedi (ntle le yo a itirelago kgopelo) ka tsebišo, moo a nyakago mokgopedi go lefela tefelo ye e beilwego (ge eba e gona) pele mohlankedi a ka tšwela pele go sepetša kgopelo yeo
- Tefelo ya kgopelo ye e lefšago go mokgatlo wa setšhaba ke R35. Mokgopedi a ka dira boipiletšo bja ka gare, ge go swanetše, goba kgopelo go kgoro ya tsheko kgahlanong le thentara goba tefelo ya kgopelo.
- Morago ga ge Mohlankedi wa tshedimošo a tšere sephetho ka ga kgopelo, mokgopedi o swanetše go tsebišwa ka ga sephetho seo ka tsela yeo mokgopedi a kgopetšego go tsebišwa ka gona.
- Ge tumelelo e filwe go kgopelo yeo, go sa na le tefelo ye nngwe gape ye e swanetšego go lefelelwa go nyaka, go beakanya, go gatiša le nako efe goba efe ye e fetilego diiri tše di beetšwego go nyaka le go beakanya rekoto ye e tlo utollwago..

E. Ditirelo tšeo di lego gona le ka fao di ka fihlelelwago

SAQA e abela setšhaba ditirelo tše di latelago:

- Tekolo ya mangwalo a thuto a dinaga dišele gore e akanye ka fao a ka lekanywago le a ka Afrika Borwa gomme ya digela maemo a temogo.
- Senthara ya Methopo le Tshedimošo e na le dipuku, dišego tša inthaneteng le kgoboko ya tshedimošo ye e ka kwewago ya ba ya bonwa, gomme e šoma bjalo ka bolotadingwalwa bja dingwalwa tšeo di phatlaladitšwego tša SAQA le NQF. Websaete ya SAQA gape e laolwa ke Senthara. E na le tshedimošo ka ga SAQA le ka ga NQF go akaretšwa le dingwalwa tšeo di phatlaladitšwego, dingwalwa tša melao le mangwalo a thuto ao a ngwadišitšwego le maemokelo.
- Yuniti ya Dikgokagano e aba tshedimošo ka ga SAQA gomme mešomo ya yona e akaretša go hlabolla le go laola masomo ya SAQA a tigelo phatlalatša.

Mogala wa NQF le Keletšo ya Mošomo o fana ka tshedimošo le keletšo ka ga dithuto,

mešomo le ditsela tša go ithuta.

- NLRD e swere tshedimošo ka ga:

Mangwalo a thuto le dilekanyo tša maemokelo tšeo di ngwadišitšwego go NQF

DiETQA tše di dumelegilego

Baabi ba Thuto le Tlhahlo tše di dumelegilego

Baithuti ka o tee ka o tee le dipoelo tša bona

Maina a maloko Boto ya SAQA , balaodi ba diETQA tše di dumelegilego le baabi ba

Tlhahlo.

Tshedimošo ka botlalo ka ga ditirelo tše e ka hwetšwa websaeteng ya SAQA

(www.saga.org.za). Diputšišo di ka lebišwa go sagainfo@saga.org.za ka e-meile goba ka go leletša Helpdesk nomorong ye 086 010 3188.

F. Peakanyetšo ye e dumelelago kamego ya setšhaba ka go tlhamo ya melao le go diragatša maatla ao se a filwego [Karolo 14(1)(g)]

SAQA e itlama go tshepetšo ya therišano ya setšhaba ka go ditshepetšo tša yona ka moka ka ditsela tše di latelago:

- Maloko a Taolo a thwalwa go ya ka karolwana 4, ka tlase ga ntlha ya 14 ya kgaolo ya 4 ya *Molao wa NQF*.
- Dingwalwa tša melao, mangwalo a thuto le maemokelo di phatlalatšwa ka go Kuranta ya Mmušo gore setšhaba se dire ditshwayatshwayo pele di ka dumelelwa goba tša ngwadišwa
- Diwekšopo tša ditherišano le dikhonferense di swarwa kgafetšakgafetša.

G. Diphekolo tšeo di lego gona ge dithušo tša *Molao wa Kgodišo ya Phihlelelo go Tshedimošo o sa latelwa* [Karolo 14(1)(h)]

SAQA, bjalo ka mokgatlo wa setšhaba wo o diragatšago mošomo wa setšhaba go ya ka peomolao (bona tlhalošo ya “mokatlo wa setšhaba” ka go karolo 1 temana (b) (i) ya *Molao wa Kgodišo ya Phihlelelo go Tshedimošo*), ga o na ditshepediš tša ka gare tša boipiletšo. Kgoro ya tsheko e ka lebanywa go mabaka a mabjalo moo go se nago go obamela dithušo tša Molao wo.